

будуть давати можливість у кожному конкретному випадку вносити відповідні корективи, посилити відповідальність уповноважених осіб, отримати відшкодування збитків та не допускати повторення порушень у майбутньому.

Таким чином, у рамках удосконалення законодавства необхідна розробка адекватних правових механізмів системи внутрішнього державного фінансового контролю України в цілому, і у тому числі в органах Держфінінспекції. Все це створить серйозний стимул до його удосконалення, що є і нагаль-

ною потребою держави, і важливим фактором зміцнення економічної безпеки.

Тому, на нашу думку, нормативно-правове забезпечення для розвитку системи державного фінансового контролю органами Держфінінспекції є одним із першочергових та важливих умов упорядкування функціонування державного контролю ефективного використання бюджетних коштів і державної власності і, як наслідок, суттєвого покращення якості роботи органів державного внутрішнього контролю.

Література:

1. Закон України «Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні» від 26 січня 1993 р. № 2939-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 13. – С. 110.
2. Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» від 26 січня 1993 р. № 2939-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2939-12>.
3. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо діяльності Міністерства фінансів України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, інших центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується через відповідних міністрів» від 2 грудня 2012 р. № 5463-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show>.
4. Положення про Державну фінансову інспекцію України, затверджено Указом Президента України від 23 квітня 2011 р. № 499/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/499/2011>.

Жильчук Богдан Олександрович, студент групи ФУМзм-51 Тернопільського національного економічного університету

ОРІЄНТИРИ ОПТИМІЗАЦІЇ ФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВИХ НАДХОДЖЕНЬ ДО ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

Стабільність і прогнозованість в бюджетній політиці вимагає прозорого, прогресивного і єдиного державного регулювання в процесі нарахування, сплати податків, зборів та обов'язкових платежів, їх мобілізації, виконання та належної оцінки доходів бюджету.

Приріст і розширення відтворення доходів бюджету ставить проблему наявності дієвого механізму і контролю за їх формуванням, розподілом і використанням з метою реального і прогнозного передбачення здійснення видатків на виконання зобов'язань держави.

Розв'язання визначеної проблеми і зумовлює актуальність даного дослідження.

Дослідженню проблем доходів державного бюджету в цілому та податкових надходжень зокрема присвячені наукові роботи відомих вчених В. Андрущенко, С. Булгакової, Й. Бескида, О. Василика, М. Єрмошенка, О. Кириленко, В. Кравченка, І. Луніної, Ц. Огонь, В. Опаріна, А. Соколовської, С. Юрія та інших. В цьому контексті відзначимо особливість і необхідність продовження дослідження податкових доходів бюджету, їх сутності в умовах розвитку ринкової економіки, визначення функціонального призначення та важливості у виборі пріоритетів бюджетної політики на перспективу.

Як правило, у сучасних умовах форми і методи мобілізації податків і виконання доходів бюджету мають багато недоліків, несуть у собі різні суперечності, не сприяють ефективним діям і розвитку підприємництва в країні, легалізації тіньових потоків і відповідно негативно впливають на формування доходів бюджету.

Особливістю податкової системи України є те, що фіскальна функція податків переважає регулюючу не завдяки великому податковому пресу, а завдяки психологічному враженню платників податків. Адже система оподаткування в Україні вкрай непрозора, дуже складна, податкове законодавство не відрізняється досконалістю, а скоріше дуже заплутано, у платників податків складається таке враження, що податковий прес є непосильним.

До інших негативних характерних рис податкової системи України, які не сприяють збільшенню податкових над-

ходжень до державного бюджету відносять:

- існування двох підсистем оподаткування – стандартної і спрощеної, що порушує цілісність податкової системи;

- значна нерівномірність розподілу податкового тягаря внаслідок масштабного ухиляння від сплати податків та наявності податкових пільг;

- високий рівень податкової заборгованості;

- неповна відповідність податкової системи України основним принципам оподаткування – справедливості, ефективності, стабільності, адміністративної простоти й економічності [1].

Негативно пливає на формування податкових надходжень та їх виконання недосконалість і нестабільність податкового законодавства, що сприяє розширенню впливу на цей процес політичних, корпоративних та інших факторів. Саме тому назріла необхідність удосконалення податкових надходжень до державного бюджету України в контексті реформування податкової системи. Серед основних заходів слід відмітити такі [2, с. 45]:

- основним податковим платежам необхідно надати більшої еластичності в плані диференціації ставок податків, скорочення пільгового оподаткування, гармонізації податків на споживання з податками на особисті доходи і прибутки підприємств. Мається на увазі, що податки повинні доповнювати один одного з метою досягнення рівномірного податкового навантаження, оптимального перерозподілу коштів між окремими соціальними групами і територіями;

- кардинальних змін заслуговує чинний в Україні порядок справляння

податків на споживання; тут йдеться передусім про податок на додану вартість, із якого існують значні пільги, що деформує вартісні пропорції в доходах громадян і може мати негативні соціальні наслідки. На нашу думку, необхідно якомога більше скоротити число пільгових категорій з одночасним зниженням ставки податку на додану вартість;

– податок на прибуток підприємств недостатньою мірою виконує регулятивні функції, для їх підвищення необхідно диференціювати ставки залежно від розміру отриманого підприємством прибутку, маючи на увазі, що ступінь диференціації не повинен бути надто великим;

– досвід розвинених країн переконує, що пільги найчастіше надаються на умовах податкового кредиту. Виходячи з цього можна запропонувати впорядкування податкових пільг в Україні: пільги не повинні бути особистими (надаватися окремим платникам), вони повинні мати цільовий характер. Суми, отримані підприємствами від відрахувань із податкової бази, а також зменшення податкового зобов'язання мають розглядатися як субсидії і використовуватися на законодавчо встановлені цілі.

Своєчасне реагування на стан виконання доходів бюджету, недоїмки, механізму їх формування у поточному році надасть можливість підготувати ефективну, ґрунтовну базу для планування показників податків, зборів і обов'язкових платежів на наступний рік і не допустити недоліків у бюджетному процесі минулих та поточного року. Прозорість податкового законодавства є основою відкритості в організації і

забезпеченні справляння податків, зборів та обов'язкових платежів і упередження неправових дій з боку суб'єктів податкових відносин. Прозорість має стати основним принципом у правовому забезпеченні функціонування механізму стягнення податків, зборів і обов'язкових платежів та виконання доходів бюджету. Механізм формування доходів бюджету одночасно має бути простим з використанням єдиних підходів та інструментів із забезпечення виконання податкових зобов'язань. Це має стати основою формування платника податків нового типу, з високим рівнем фінансово-податкової культури й етики бізнесу. Між державою та платниками податків мають будуватися відносини на нових засадах з використанням і поєднанням демократичних засад і підвищенням рівня відповідальності за невиконання конституційних обов'язків усіма суб'єктами податкових відносин [3, с. 29].

Поряд з цим має бути значно підвищена відповідальність за невиконання конституційних і законодавчих зобов'язань суб'єктів податкових відносин. Платник податків має нести повну відповідальність за невиконання податкових зобов'язань як факту правового порушення, що зумовило невиконання мобілізації надходжень до державного фонду фінансових ресурсів. Дотримання єдиного підходу у виконанні податкових зобов'язань та мобілізації доходів бюджету в поєднанні з єдиним підходом у визначенні відповідальності за формування державних фінансових ресурсів і належне, ефективне, економне їх використання, на нашу думку, має сприяти формуванню

дієвого та прогресивного механізму мобілізації доходів бюджетів України.

Література:

1. Крисоватий А. Податкова політика у реформуванні соціально-економічної системи України / А. Крисоватий, Т. Кошук // Економіст. – 2010. – № 9. – С. 41–50.
2. Нікітшин А.О. Адміністрування податків в умовах фінансово-економічної кризи / А.О. Нікітшин // Фінанси України. – 2010. – № 1. – С. 44–48.
3. Олійник Д. Реформування системи державного управління: вітчизняний досвід / Д. Олійник // Економіст. – 2011. – № 1. – С. 28–30.

Зелінська Наталія Степанівна, начальник відділу погашення заборгованостей Тернопільської об'єднаної державної податкової інспекції Головного управління міндоходів у Тернопільській області

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ПОГАШЕННЯ ПОДАТКОВОГО БОРГУ В УКРАЇНІ

Проблема наявності податкового боргу є загальнодержавною, оскільки недонадходження доходів до бюджету в запланованих обсягах з причини накопичення новоствореного податкового боргу безпосередньо впливає на функціонування та стабільність фінансової системи держави та на фінансування державних програм соціально-економічного розвитку.

Наявність податкової заборгованості в будь-якому розмірі порушує права всіх громадян, позбавляючи державу джерел фінансування їхніх потреб. Однак, аналіз визначених її показників у конкретних соціально-економічних умовах розвитку тієї чи іншої країни дозволяє встановити сутність проблеми, зважаючи на фактор її місця та часу [2].

Теоретико-мотодогічні засади механізму погашення податкового боргу та функціонування системи управління податковим боргом висвітлені у працях А. Крисоватого, І. Луїної, В. Мельника,

В. Онищенко, О. Тимченко, В. Федосова, А. Яковлевої та інших науковців. Віддаючи належну доробку вчених щодо дослідження даних питань, слід зауважити, що переосмислення та подальшого вивчення потребують проблеми механізму управління податковим боргом в державі, що зумовлює необхідність його удосконалення та розробку напрямів мінімізації податкового боргу.

Мета статті полягає у формулюванні основних проблем механізму погашення податкового боргу в Україні та виокремлення шляхів їх вирішення.

Податковим боргом вважається сума фактичної заборгованості суб'єкта господарювання, яка виникла у разі несплати платником податків узгодженої суми грошового зобов'язання у встановлений термін.

Вирішення проблеми існування податкового боргу є актуальною як для України, так і для багатьох країн світу. Так, Міністерство фінансів Польщі оці-